

Gmina Somonino

Plan Odnowy Miejscowości

Ostrzyce

na lata 2009 - 2015

Ostrzyce, 2010 r.

Opracowanie przygotowane na zlecenie:

Urzędu Gminy Somonino
ul. Ceynowy 21
83-314 Somonino

przez:

Doradztwo Strategiczno – Inwestycyjne „PROGRESS”
Jarosław Zielonka
ul. Mściwoja II 36a/7
83-300 Kartuzy

Spis treści

I. WSTĘP.....	4
II. CHARAKTERYSTYKA GMINY SOMONINO.	5
II.1. POŁOŻENIE.	5
II.2. SFERA SPOŁECZNA.....	10
II.3. SFERA GOSPODARCZA.....	13
III. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI OSTRZYCE.....	16
III.1. POŁOŻENIE MIEJSCOWOŚCI, PRZYNALEŻNOŚĆ ADMINISTRACYJNA, POWIERZCHNIA, LICZBA LUDNOŚCI. ..	16
III.2. HISTORIA MIEJSCOWOŚCI ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM WYDARZEŃ MAJĄCYCH WPŁYW NA POWSTANIE UKŁADU PRZESTRZENNEGO.....	18
III.3. OKREŚLENIE PRZESTRZENNEJ STRUKTURY MIEJSCOWOŚCI.....	19
IV. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI.	20
IV. MOCNE I SŁABE STRONY.....	BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.
V. OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ W OKRESIE CO NAJMNIEJ 7 LAT OD DNIA PRZYJĘCIA PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI, W KOLEJNOŚCI WYNIKAJĄCEJ Z PRZYJĘTYCH PRIORYTETÓW ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI Z PODANIEM SZACUNKOWYCH KOSZTÓW ICH REALIZACJI.	BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.
IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZAPLANOWANYCH ZADAŃ.....	BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.
X. HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ.....	BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.
XI. POŁĄCZENIE Z INNYMI PROGRAMAMI.....	BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.
IX. SPIS TABEL.	BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.
X. SPIS RYSUNKÓW.	BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.

I. WSTĘP.

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej stworzyło dla naszego kraju szereg dodatkowych możliwości rozwoju zarówno w wymiarze społecznym jak i gospodarczym mających charakter tak bezpośrednich korzyści finansowych jak i pośrednich możliwości korzystania z zalet wspólnego rynku. Jednocześnie proces integracji i sama możliwość skorzystania z jej dobrodziejstw wymusiła spełnienie pewnych standardów i norm formalnych co przejawia się także w procesie realizacji projektów współfinansowanych ze środków funduszy pomocowych UE.

Niniejszy dokument - Plan Odnowy Miejscowości Ostrzyce - został opracowany dla gminy Somonino w ramach realizowanego przez Stowarzyszenie Turystyczne Kaszuby – Lokalną Grupę Działania – projektu w ramach Pilotażowego Programu Leader + (Działanie 2.7. Sektorowego Programu Operacyjnego Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich 2004 – 2006) pn. „Aktywizacja potencjału turystycznego Szwajcarii Kaszubskiej”. Plan Odnowy Miejscowości powstał jako strategia rozwoju sołectwa Ostrzyce wyznaczająca kierunki i cele jego rozwoju na lata 2009 – 2015. Jednocześnie Plan ma charakter i jest dostosowany do wymagań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013, Osi 3 – Działania „Odnowa i rozwój wsi” którego celem jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. W ramach tego działania wspierane będą projekty o charakterze lokalnym których zasadność realizacji wynika z dokonanej diagnozy stanu obecnego i przyjętych perspektyw rozwoju danej miejscowości.

Powstanie przedmiotowego dokumentu miało charakter uspołeczniony i odbywało się przy aktywnym udziale społeczności lokalnej – mieszkańców miejscowości Ostrzyce. W pracach nad Planem – w ich koordynacji i konsultacjach – brali udział także eksperci zewnątrzni zaangażowani w realizację Programu Leader na terenie Szwajcarii Kaszubskiej a jednocześnie mający wiedzę i doświadczenie w planowaniu strategicznym. Prace nad strategią były konsultowane w trakcie 2 spotkań wiejskich z mieszkańcami Ostrzyc oraz z władzami gminy Somonino i pracownikami Urzędu Gminy merytorycznie odpowiedzialnymi za planowanie strategiczne i realizację projektów z funduszy UE na terenie gminy. Sporządzona na tej podstawie diagnoza stanu obecnego, analiza SWOT oraz lista najważniejszych dla miejscowości inwestycji do realizacji na najbliższe lata powstała w oparciu o analizę ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców Ostrzyc oraz dyskusji jakie miały miejsce w trakcie spotkań społeczności wiejskiej. Tym samym dołożono wszelkich starań aby zapisy dokumentu odzwierciedlały interesy zarówno mieszkańców Ostrzyc jak i władz gminy a jednocześnie były zgodne z zasadami prawa i założeniami idei zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich.

Gmina Somonino położona jest w środkowej części województwa pomorskiego, w powiecie kartuskim, na terenie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, u stóp wzniesień zwanych Wzgórzami Szymbarskimi. Gmina Somonino graniczy:

- od północy z gminą miejsko – wiejską Kartuzy,
- od północnego-wschodu z gminą miejsko – wiejską Żukowo,
- od zachodu z gminą wiejską Stężyca,
- od wschodu z gminą Przywidz,
- od południa z gminami: Nowa Karczma i Kościerzyna.

Z większych miast znajdujących się w pobliżu Somonina wymienić należy:

- Aglomerację Trójmiejską – w odległości 50 km,
- Kościerzyna – w odległości 20 km,
- Kartuzy – w odległości 6 km,
- Żukowo – w odległości 20 km.

Rys 1. Położenie administracyjne gminy Somonino w województwie.
Źródło: Drogowy Atlas Polski, Forum, Warszawa, 2006 r.

5

- w mezoregionie fizycznogeograficznym Pojezierze Kaszubskie, w kilku mikroregionach,
- w systemie zlewni Martwej Wisły – w tym w zlewni Motławy – w tym w zlewni Raduni,
- w systemie zlewni Wisły – w tym w zlewni Wierzycy (południowa część gminy), w tym również w zlewni Wietcisy,
- częściowo w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 111 „Subniecka Gdańska” – wiek utworów wodonośnych to kreda, a średnia głębokość ujęć to 150 m,
- w sąsiedztwie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 116 „Gołębiewo” (międzymorenowy) według dokumentacji hydrogeologicznej z 1997 r.; granica GZWP nr 116 przebiega na południe od granicy gminy w sąsiedztwie wsi Połęczyno,
- w strefach źródliskowych Wierzycy i Wietcisy oraz cieków będących dopływami Raduni,
- w obszarze węzłowym Pojezierza Kaszubskiego (z kilkoma biocentrami) w sieci ekologicznej ECONET-Polska; w hierarchii sieci ekologicznej jest to obszar o randze najwyższej,
- częściowo w – Kaszubskim Parku Krajobrazowym i jego otulinie, Kartuskim Obszarze Chronionego Krajobrazu i Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni, gdzie obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 11/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. zmieniające Rozporządzenie Nr 5/94 z dnia 8 listopada 1994 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia (utworzenia) wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń; dla KPK obowiązują dodatkowo ustalenia „Planu ochrony Kaszubskiego Parku Krajobrazowego” zatwierdzone Rozporządzeniem Nr 12/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r.; w planie ochrony KPK znajdują się również zapisy odnośnie otuliny o charakterze postulatów,
- częściowo w pośredniej strefie ochronnej ujęcia wody powierzchniowej „Straszyn” z rzeki Raduni, gdzie obowiązywały do dnia 6.08.2003 r. ustalenia decyzji Wojewody Gdańskiego O-V-7226/1/93 z dnia 06.08.1993 r.

W gminie Somonino dominują następujące typy środowiska przyrodniczego:

- wysoczyzna morenowa (falista i pagórkowata strefa marginalna) z roślinnością pól uprawnych z glebami brunatnymi wyługowanymi i glebami płowymi (pseudobielicowe), w podłożu z glinami, piaskami gliniastymi i piaskami na glinie; woda i materia dostarczane są z atmosfery; dominuje spływ wody i jej ograniczone wsiąkanie oraz tranzyt materii ku terenom niżej położonym; energia słoneczna akumulowana jest głównie w roślinach i w glebie,
- równiny sandrowe z roślinnością pól uprawnych z glebami bielcowymi i rdzawymi, w podłożu z piaskami i żwirami; dominuje tu wsiąkanie wody w podłoże oraz występuje

umiarkowany tranzyt wody i materii ku terenom niżej położonym; energia słoneczna akumulowana jest głównie w roślinach i w glebie,

- wysoczyzna morenowa (wały moren spiętrzonych, falista i pagórkowata strefa marginalna) ze zbiorowiskami leśnymi, z glebami brunatnymi wylugowanymi i glebami płowymi (pseudobielicowe), w podłożu z glinami, piaskami gliniastymi i piaskami na glinie; woda i materia dostarczane są z atmosfery; dominuje tu retencja wody i jej parowanie w zależności od usłonecznienia.

Do najważniejszych zasobów środowiska przyrodniczego gminy Somonino należą:

- lasy – zajmują 36% pow. gminy; lasy prywatne zajmują 13% łącznej pow. lasów; lasy ochronne stanowią 15% łącznej pow. lasów; lasy posiadają duże i średnie potencjały – faunistyczny, florystyczny, produkcji tlenu i regeneracji powietrza oraz retencji wody; powierzchniowo dominują ubogie lasy bukowe i bukowo-dębowe oraz nasadzenia drzew szpilkowych w wieku powyżej 40 lat,
- zarośla i szuwary – występują w rynnach polodowcowych, w zagłębieniach wytopiskowych, wzdłuż jezior, cieków, na torfowiskach i mokradłach – o dużych i średnich potencjałach faunistycznym, florystycznym, produkcji tlenu i regeneracji powietrza,
- ciągi drzew krzewów, grupy drzew – występujące w rozproszeniu, szczególnie wzdłuż cieków, dróg i linii kolejowej – o średnich potencjałach faunistycznym, florystycznym, produkcji tlenu i regeneracji powietrza,
- roślinność parków w Borczu i Wyczehowie oraz starych cmentarzy – o średnich potencjałach faunistycznym, florystycznym, produkcji tlenu i regeneracji powietrza,
- jeziora – Trzebno, Rąty, Połączyńskie, Piotrowskie, Ostrzyckie (przy granicy gminy) oraz małe jeziora i stawy bez nazwy – o dużych i średnich potencjałach faunistycznym i florystycznym oraz o bardzo dużym i dużym potencjale retencji wody,
- rzeki – Radunia (z jazem zastawkowym w Ostrzycach z wahaniami piętrzenia 0,5 m i średnim przepływem 1,6 m³/s), Wietcisa, Wierzyca; rzeki mają charakter potoków podgórskich o bardzo dużym i dużym potencjale faunistycznym, szczególnie w zakresie ichtiofauny, występuje tu m.in. głowacz biołopłetwy, pstrąg potokowy i ciernik oraz gatunki chronione – strzebla potokowa, strzebla błotna, śliz, różanka i koza; z ssaków występuje tu przede wszystkim wydra,
- pozostałe ciek – o średnim potencjale faunistycznym,
- strefy źródliskowe Wierzyca i Wietcisa oraz cieków będących dopływami Raduni; występują w sąsiedztwie działów wodnych – o dużym potencjale retencji wody,
- torfowiska wysokie, przejściowe i niskie z mokradłami oraz glebami torfowymi i mułowo-torfowymi do zachowania – tereny te stanowią ważne korytarze, ciągi i węzły

ekologiczne o bardzo dużym i dużym potencjale retencji wody oraz bardzo dużych, dużych i średnich potencjałach faunistycznym i florystycznym,

- 4 biocentra (obecność fauny i flory o znaczeniu europejskim) z licznymi stanowiskami, ostojami i występowaniem chronionych roślin i zwierząt – **Jar Rzeki Raduni** z żyzną i ubogą buczyną, podgórskim łęgiem jesionowym, grądem zboczowym oraz liczne stanowiska rzadkich gatunków, w tym storczyków, stwierdzono występowanie bociana czarnego i ostoję bielika, **Torfowiska koło Bernardówki** z borem bagiennym i torfowiskiem wysokim, **Jeziora Raduńsko-Ostrzyckie i okolice, Torfowiska wysokie koło Somonina, Bór koło Borcza, Południowy skraj Kaszubskiego Parku Krajobrazowego** (las sosnowe i liczne torfowiska),
- gleby gruntów rolnych w III klasie bonitacyjnej – o dużym potencjale rolniczym; niewielkie tereny około 3 % gruntów rolnych w gminie,
- złoża kopalin udokumentowane – średni potencjał surowcowy – część złoża „Bernardyna”, piaski różnoziarniste ze żwirem, wydana koncesja do 29.09.2016 r. dla firmy „Orion”, działka nr 34/10 w Somoninie (część złoża w Kiełpinie, gm. Kartuzy); pow. całego obszaru i terenu górniczego wynosi odpowiednio 1, 8672 ha i 2,519 ha.

Ochrona przyrody (związana z dużą bioróżnorodnością), krajobrazu naturalnego i środowiska w gminie Somonino dotyczy następujących terenów i obiektów:

- Kaszubski Park Krajobrazowy – 12 % pow. gminy, gdzie obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 11/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. zmieniające Rozporządzenie Nr 5/94 z dnia 8 listopada 1994 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia (utworzenia) wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń; obowiązują dodatkowo ustalenia „Planu ochrony Kaszubskiego Parku Krajobrazowego” zatwierdzone Rozporządzeniem Nr 12/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r.,
- otulina Kaszubskiego Parku Krajobrazowego – część gminy, gdzie obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 11/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. zmieniające Rozporządzenie Nr 5/94 z dnia 8 listopada 1994 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia (utworzenia) wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń; w „Planie ochrony Kaszubskiego Parku Krajobrazowego” zatwierdzonego Rozporządzeniem Nr 12/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. znajdują się również zapisy odnośnie otuliny o charakterze postulatów,

- Kartuski Obszar Chronionego Krajobrazu i Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni – 20 % pow. gminy, gdzie obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 11/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. zmieniające Rozporządzenie Nr 5/94 z dnia 8 listopada 1994 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia (utworzenia) wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń,
- Rezerwat przyrody – „Jar Rzeki Raduni” krajobrazowy (i florystyczny) o pow. 84,2 ha, w tym w gm. Somonino 14,96 ha,
- 2 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (w granicach KPK); część pow. zespołów znajduje się w gminie, a część w gminach sąsiednich; są to – Rynna Brodnicko-Kartuska, Rynna Dąbrowsko-Ostrzycka, gdzie obowiązują ustalenia „Planu ochrony KPK” i Rozporządzenia Nr 12/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. w sprawie zatwierdzenia „Planu ochrony KPK” oraz wyznaczenia w nim zespołów przyrodniczo-krajobrazowych,
- Pomniki przyrody, łącznie 9 – 2 głazy, 3 drzewa i 4 grupy drzew,
- Proponowane 88 pomników przyrody – 2 głazy i 86 drzew opisane w „Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy Somonino” (1994),
- 4 projektowane użytki ekologiczne – 2 w „Planie ochrony KPK” – „Jezioro Rąty” i „Jezioro Piotrowskie z przyległymi mokradłami” (częściowo w gm. Somonino) oraz 2 w „Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy Somonino” – „Nowy Dwór” i „Borcz”,
- Projektowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Ramleje” w „Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy Somonino”,
- Projektowane powiększenie Przywidzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu,
- Obszary zgłoszone do europejskiej sieci Natura 2000 – Specjalne Obszary Ochrony (SOO), wytypowane na podstawie Dyrektywy Siedliskowej Unii Europejskiej (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory)– Jeziora Raduńsko - Ostrzyckie, Jar Rzeki Raduni,
- Ostoje wg programu Corine (zachowanie dziedzictwa przyrodniczego Europy) – Jeziora Raduńsko - Ostrzyckie, Jar Rzeki Raduni, Borcz (ostoja ptaków),
- Korytarze i ciągi ekologiczne do zachowania
- Rynny polodowcowe, doliny rzeczne, zagłębienia wytopiskowe, torfowiska – konieczność ochrony przed zainwestowaniem,
- główne szlaki przemieszczania się zwierząt (przede wszystkim dużych ssaków) – konieczność ochrony przed zainwestowaniem i zabezpieczenie możliwości migracji zwierząt w poprzek dróg utwardzonych,

- Strefy źródłiskowe cieków opisane w rozdz. „Zasoby środowiska przyrodniczego”,
- Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 111 „Subniecka Gdańska” (miasto i duża część gminy) – wiek utworów wodonośnych to kreda, a średnia głębokość ujęć to 150m; dokumentacja hydrogeologiczna z 1996 r. wykazała, że nie ma konieczności ustanawiania obszaru ochronnego zbiornika,
- Pośrednia strefa ochronna ujęcia wody powierzchniowej „Straszyn” z rzeki Raduni, gdzie obowiązywały do dnia 6.08.2003 r. ustalenia decyzji Wojewody Gdańskiego 0-V-7226/1/93 z dnia 06.08.1993 r.,
- Punkty widokowe – „Jastrzębia Góra” (na granicy z gm. Kartuszy), „Trzebińska Góra” i inne; konieczność ochrony samego punktu widokowego i panoramy na kierunku patrzenia.

Ochrona krajobrazu kulturowego w gminie Somonino dotyczy:

- Obiektów wpisanych do rejestru zabytków
- Zespoły dworsko-parkowe w Borczu i Wyczechowie, kościół w Goręczynie, dom w Ostrzycach, dom i kuźnia w Hopowie,
- Obiektów archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków – cmentarzysko kurhanowe z kręgami kamiennymi z okresu wpływów rzymskich w Borczu, grodziska z wczesnego średniowiecza w Borczu, Piotrowie i Rątach, osada z wczesnego średniowiecza w Piotrowie, cmentarzysko kurhanowe z epoki brązu w Wyczechowie,
- Wsi o wysokich wartościach kulturowych i krajobrazowych – Piotrowo (w KPK), Goręczyno, Hopowo,
- Stref ochrony konserwatorskiej, ekspozycji i ochrony krajobrazu oraz ochrony i obserwacji archeologicznej, które należy wyznaczyć w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego; ustalenia w nich zawarte należy uwzględnić przy działaniach realizacyjnych,
- Trasy z ciągami widokowymi – droga kaszubska Brodnica Dolna – Ostrzyce – Wieżyca oraz odcinek Egiertowo – Rybaki,
- Projektowanego Parku Kulturowego Kartusko-Mirachowskiego.

II.2. Sfera społeczna

Według danych GUS na koniec 2008 roku gminę Somonino zamieszkiwało w sumie 9 523 mieszkańców, z czego 51% stanowili mężczyźni, przez co wskaźnik feminizacji na terenie gminy sięgnął poziomu 97 K/100 M i był niższy od notowanego w skali całego powiatu kartuskiego (100 K/100 M). Gęstość zaludnienia w gminie sięgnęła w tym roku poziomu 85 mieszkańców/km²

powierzchni co było także wielkością niższą od notowanej w skali całego powiatu (102 mieszkańców/km²).

Ogólne tendencje w zakresie rozwoju sfery społecznej w gminie są zbliżone z notowanymi w skali powiatu. Charakterystyczny dla obszaru gminy jest wyższy niż w powiecie przyrost naturalny na poziomie 13,00‰ (9,00‰ dla powiatu) oraz niski poziom liczby zawieranych małżeństw – 7,80‰ w skali roku (przy 8,10‰ dla powiatu).

Znacznie gorzej – i odmiennie niż ma to miejsce w skali powiatu – przedstawiała się natomiast w gminie sytuacja w zakresie salda migracji, które w 2007 roku było relatywnie niskie - na poziomie 0,94‰ przy wysokiej wartości notowanej w tym czasie dla całego powiatu (6,95‰).

Relatywnie korzystnie przedstawia się natomiast sytuacja w przypadku struktury wieku mieszkańców gminy gdzie notowany jest wysoki udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym – 28,9% i niższy niż np. w skali powiatu udział grupy mieszkańców w wieku poprodukcyjnym – 10,8% mieszkańców gminy. Relatywnie mniej korzystnie niż ma to miejsce w skali powiatu przedstawia się natomiast wskaźnik obciążenia demograficznego, według którego na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie przypada 65,80 osoby w wieku nieprodukcyjnym. Szczegółowe dane demograficzne dotyczące gminy i jej sytuacji na tle powiatu przedstawia tabela nr 1.

Tab 1. Charakterystyka demograficzna gminy Somonino na tle powiatu kartuskiego w 2008 roku.

Obszar	Liczba ludności	Ludność na 1 km2	Kobiety na 100 mężczyzn	Małżeństwa na 1000 ludności	Przyrost naturalny na 1000 ludności	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Saldo migracji	Ludność w wieku przed.	Ludność w wieku prod.	Ludność w wieku poprod.
Gmina Somonino	9 523	85,00	97,00	7,80	13,00	65,80	0,94	28,90	60,30	10,80
Powiat kartuski	114 083	102	100,00	8,10	9,00	61,80	6,96	26,90	61,80	11,30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

II.3. Sfera gospodarcza.

Główną dziedziną gospodarki w gminie Somonino pozostaje rolnictwo. Tworzy je 770 gospodarstw rolnych o średniej powierzchni 9,5 ha z czego 580 gospodarstw to gospodarstwa większe niż 1 ha. Rolnictwo koncentruje się zarówno na produkcji zwierzęcej jak i roślinnej. Produkcja roślinna obejmuje uprawę zbóż oraz roślin okopowych i pastewnych. Produkcja zwierzęca – hodowlą bydła i trzody chlewnej, owiec oraz drobiu.

Drugą dziedziną gospodarki w Somoninie jest stale rozwijająca się turystyka. Według danych Urzędu Gminy funkcjonuje tu 10 sezonowych i 4 całoroczne ośrodki wypoczynkowe. Ponadto są także kwatery letniskowe i agroturystyczne. Jest strzeżone gminne kąpielisko. Łączna liczba miejsc noclegowych w Gminie sięga 1 100 miejsc, w tym:

- w pensjonatach - 258,
- kwaterach agroturystycznych - 105,
- kwaterach prywatnych - 75,
- na polach biwakowych 560.

Niewielki udział w gospodarce gminy ma także rzemiosło. Dobrze rozwinięta jest sieć handlowa, gorzej – usługowa. Brak np. usług szewskich, krawieckich. Większość mieszkańców gminy utrzymuje się z rolnictwa, część z turystyki, część utrzymuje się z pracy w drobnych zakładach rzemieślniczych, część zatrudniona jest w przemyśle drzewnym.

Według danych GUS w 2008 roku w gminie były zanotowane w sumie 602 podmioty gospodarcze co dawało wskaźnik rozwoju przedsiębiorczości na poziomie 63,21 podmiotów/1000 mieszkańców. Była to jednocześnie wielkość niższa od notowanej na terenie całego powiatu - gdzie wyniosła 82,84 podmiotów zarejestrowanych/1000 mieszkańców.

Wśród podmiotów zarejestrowanych w gminie 95,5% to firmy sektora prywatnego wśród których dominują przedsiębiorstwa działające jako osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (81,50% wszystkich podmiotów).

Tab 2. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze Regon wg sektorów własnościowych w 2008 roku.

Wyszczególnienie	J. m.	Gmina Somonino		Powiat Kartuski	
		Liczba	%	Liczba	%
Ogółem	jed.gosp.	602	100,00	9 451	100,00
Sektor publiczny					
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	27	4,48	292	3,09
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	jed.gosp.	24	3,99	235	2,48
Przedsiębiorstwa państwowe	jed.gosp.	0	0	0	0
Spółki handlowe	jed.gosp.	0	0	5	0,05
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	jed.gosp.	0	0	0	0
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	jed.gosp.	1	0,16	2	0,02
Sektor prywatny					

Plan Odnowy Miejscowości Ostrzyce

Podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	575	95,50	8 620	91,20
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	jed.gosp.	491	81,56	7 235	76,55
Spółki handlowe	jed.gosp.	26	4,32	502	5,31
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	jed.gosp.	9	1,49	96	1,01
Spółdzielnie	jed.gosp.	2	0,33	30	0,32
Fundacje	jed.gosp.	1	0,17	13	0,13
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	jed.gosp.	18	2,99	187	1,97

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jednym z przejawów relatywnie niższego poziomu rozwoju przedsiębiorczości w gminie jest problem wysokiej stopy bezrobocia na tym terenie w tym bezrobocia ukrytego – mającego szczególnie duże znaczenie w gminach rolniczych o rozdrobnionej strukturze agrarnej. Według danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Gdańsku na koniec drugiego kwartału 2009 roku w gminie było oficjalnie zarejestrowanych 319 bezrobotnych czyli 3,34 % mieszkańców całej gminy. Była to wartość relatywnie wyższa od notowanej w skali powiatu gdzie wielkość tego wskaźnika wahała się w granicach 2,62 %. W strukturze bezrobotnych widoczny jest także znaczny udział kobiet które stanowią w gminie 58,3 % wszystkich bezrobotnych – przy 58 % w skali całego powiatu. Jednocześnie jak zaznaczono powyżej znaczącym problemem w gminie jest także kwestia bezrobocia ukrytego – niwelowana jednak w okresie sezonu turystycznego prowadzeniem przez część mieszkańców działalności związanej z obsługą ruchu turystycznego w regionie.

Jednocześnie należy wskazać, że cały region powiatu kartuskiego należy do obszarów o relatywnie niższej stopie bezrobocia w porównaniu z ogółem województwa. Według danych GUS na koniec sierpnia 2009 roku stopa bezrobocia rejestrowanego w skali powiatu sięgnęła poziomu 8,7 % przy 10,2 % w skali całego województwa.

Bardzo ważnym elementem gospodarki na terenie gminy, którego znaczenie jednocześnie rośnie z roku na rok jest rozwój branży turystycznej. Gmina Somonino położona na terenie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, u stóp wzniesień zwanych Wzgórzami Szymbarskimi, charakteryzując się urozmaiconą rzeźbą terenu i czystością środowiska przyrodniczego oraz licznymi walorami środowiska kulturowego jest bardzo atrakcyjnym miejscem dla rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej. Największą popularnością wśród turystów na terenie gminy cieszy się letniskowa wieś Ostrzyce, położona wśród lasów, nad jeziorem, po którego obydwu stronach, znajdują się punkty widokowe: Jastrzębia Góra, Trzebińska Góra, w pobliżu rezerwatu przyrody. Ważnym atutem gminy jest także dobre zagospodarowanie jej walorów w infrastrukturę turystyczną oraz bogaty kalendarz atrakcji turystycznych. Turystów przyciągają liczne pensjonaty, hotele, ośrodki, gospodarstwa agroturystyczne, jak również kąpieliska, wypożyczalnie sprzętu wodnego, korty tenisowe oraz ośrodki jazdy konnej. Obecnie na terenie gminy organizowanych jest corocznie około 23 cyklicznych imprez o charakterze turystycznym i kulturalnym. Jednocześnie na terenie gminy znajduje się obecnie: 11 gospodarstw agroturystycznych, 10 ośrodków wypoczynkowych, 9 kwater prywatnych, 1 pole namiotowe, 5 ośrodków oferujących

Plan Odnowy Miejscowości Ostrzyce

domki letniskowe, 2 kąpieliska gminne, 4 wypożyczalnie rowerów, 10 obiektów gastronomicznych. Tym samym gmina Somonino stanowi jeden z najatrakcyjniejszych obszarów Szwajcarii Kaszubskiej dla turystów.

III. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI OSTRZYCE.

III.1. Położenie miejscowości, przynależność administracyjna, powierzchnia, liczba ludności.

Miejscowość Ostrzyce jako jedno z 16 sołectw położona jest w zachodniej części gminy Somonino nad Jeziorem Ostrzyckim przy Drodze Kaszubskiej w całości na obszarze chronionym Kaszubskiego Parku Krajobrazowego. Wieś położona jest w malowniczej okolicy, niedaleko Gór Szymbarskich na rzeką Radunią w centralnej części najbardziej malowniczego regionu Kaszub Jeziornych - Szwajcarii Kaszubskiej. Miejscowość leży w odległości 7 km od Somonina i 12 km od stolicy powiatu - Kartuz.

Miejscowość Ostrzyce położona jest nad rozległym Jeziorem Ostrzyckim, wśród Centralnych Wysoczyń i Wzgórz Nadjeziornych, z których wyróżnić można fragmenty następujących jednostek niższego rzędu – mikroregionów:

- Wysoczyzna Jastrzębia
- Wysoczyzna Koszowatkowska
- Wzniesienie Kolońskiej Huty
- Rynna Bukszyńsko – Ostrzycka
- Rynna Ostrzycko – Gorceńska
- Rynna Wieżycka

Rys 2. Położenie miejscowości Ostrzyce w regionie.

Źródło: Szwajcaria Kaszubska – mapa turystyczno - krajoznawcza, Wydawnictwo Kartograficzne Eko-Kapio, Gdańsk, 2007 r.

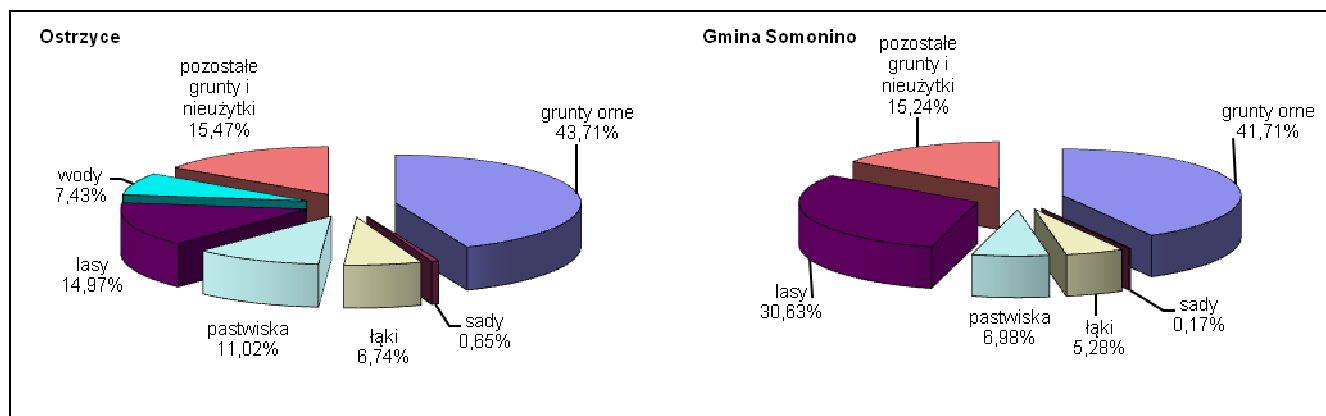
Takie położenie miejscowości determinuje także jej strukturę użytkowania gruntów oraz formy gospodarowania terenem. Szczegółową strukturę użytkowania terenu w Ostrzycach przedstawia poniższa tabela.

Tab 3. Struktura użytkowania gruntów w miejscowości Ostrzyce w ha w 2009 roku.

L.p.	Użytek	Powierzchnia w ha
1.	grunty orne	202,1346
2.	sady	2,9920
3.	łąki trwale	31,1708
4.	pastwiska trwale	50,9639
5.	grunty rolne zabudowane	8,3157
6.	grunty pod rowami	2,1318
7.	las	69,2397
8.	grunty zadrzewione i zakrzewienia	0,6300
9.	tereny mieszkaniowe	14,1030
10.	tereny przemysłowe	0,0190
11.	inne tereny zabudowane	8,7226
12.	zurbanizowane tereny niezabudowane	2,5693
13.	tereny rekreacyjno - wypoczynkowe	0,3200
14.	tereny komunikacyjne - drogi	22,3132
15.	grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	2,0910
16.	grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	32,2652
17.	nieużytki	12,4244
RAZEM:		462,4062

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Somonino.

Całkowita powierzchnia sołectwa Ostrzyce wynosi obecnie 462,4062 ha. Z analizy struktury użytkowania gruntów wynika, że w Ostrzycach dominującą formą użytkowania terenu są grunty orne, które zajmują 43,71 % całej powierzchni sołectwa. Kolejne miejsca zajmują pastwiska – 11,02 % oraz lasy – 14,97 % powierzchni. Należy także zwrócić uwagę na znaczny udział w powierzchni sołectwa terenów zajmowanych przez wody, które stanowią 7,43 % powierzchni. Analiza porównawcza tych danych na tle całej gminy wskazuje przede wszystkim na relatywnie niższy udział lasów w ogólnej powierzchni Ostrzyc (14,97 %) w porównaniu z całą gminą (30,63 %) oraz dwukrotnie wyższy udział pastwisk. Poza tym struktura użytkowania jest zbliżona do notowanej w skali całej gminy.

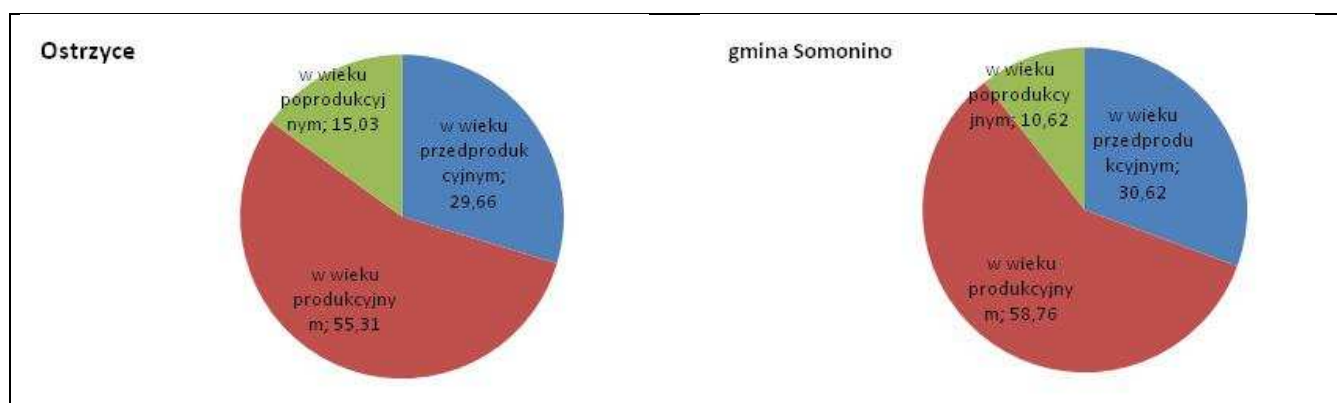
Rys 3. Struktura użytkowania gruntów w Ostrzycach na tle całej gminy w 2009 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (za 2007 r.) i Urzędu Gminy Somonino (za 2008 r.).

Według danych Urzędu Gminy Somonino na koniec 2008 roku miejscowość Ostrzyce zamieszkiwało w sumie 499 mieszkańców, z czego 253 (50,70 %) stanowiły kobiety a 246 mężczyźni. Wielkości te dawały wskaźnik feminizacji na poziomie 103 K/100 M co było wielkością znacznie odbiegającą od notowanej w całej gminie gdzie przeważają liczebnie mężczyźni –

wskaźnik feminizacji 97 K/100 M. Ludność Ostrzyc stanowiła tym samym 5,26 % całkowitej ludności gminy.

Struktura wieku ludności miejscowości wskazuje, że ludność w wieku do 18 lat (w wieku przedprodukcyjnym) stanowiła w sumie 29,66 % mieszkańców Ostrzyc, w wieku od 19 do 60 lat (wiek produkcyjny) – 55,31 % a ludność najstarsza – powyżej 60 lat (wiek poprodukcyjny) – 15,03 % ludności Ostrzyc. Taka struktura wieku wskazuje, że ludność Ostrzyc jest relatywnie starsza od ludności w całej gminie. Dowodem na to jest przede wszystkim niższy udział ludności w wieku najmłodszym (do 18 lat) który w gminie jest o ponad 0,96 % wyższy niż w Ostrzycach (30,62 %) oraz niższy udział w całej gminie mieszkańców w wieku najstarszym pow. 60 lat – którzy stanowili 10,62 % mieszkańców gminy przy 15,03 % w przypadku samych Ostrzyc.

Rys 10. Struktura wieku ludności Ostrzyc na tle gminy Somonino w 2009 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Somoninie.

III.2. Historia miejscowości ze szczególnym uwzględnieniem wydarzeń mających wpływ na powstanie układu przestrzennego.

Sołectwo Ostrzyce (dawne nazwy: Ostriche (1241), Ostrice, niem. Ostritz) wywodzi się ze wsi włościańskiej na terenie, której pierwotnie znajdował się młyn, wolne sołectwo, 13 gburstw i 19 zagrodników. Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z dokument z 1241 roku w którym książę Sambor II nadał ją wraz z całą kasztelanią Gorczyńską biskupowi wrocławskiemu Michałowi - kiedy wieś stanowiła dawne dobro rycerskie. W XIII wieku wieś należała do kasztelanii gorczyńskiej. W czasach krzyżackich od 1311 r., wieś weszła w skład wójtostwa tczewskiego jako dobra rycerskie na prawie polskim. W 1422 r. Ostrzyce wraz z ziemią gorczyńską nabył klasztor oo. Kartuzów od właścicieli: Albrechta i Stefana; zakon krzyżacki uwolnił wtedy te dobra od wszelkich ciężarów z wyjątkiem jednej służby w lekkiej zbroi. Te względy na zakon klasztor zachował także w czasach późniejszych, gdy w 1429 roku młyn został przekazany w dzierżawę. W tym czasie z młynem była połączona karczma. W 1570 roku kartuzi sprzedali młyn za 260 grzywien pruskiej monety. Jednocześnie chłopom mogli korzystać z lasu i łowić ryby w jeziorze. Tutejsze sołectwo posiadało przywileje z 1425 i 1547 r. W dzisiejszych Ostrzycach znajdował się także folwark wymieniony w 1516 roku. W roku 1599 było w Ostrzycach 9 gospodarstw chłopskich. Po wojnach szwedzkich w początku XVII wieku pozostało tu jednak zaledwie 3

chłopów. Uwłaszczenie wsi nastąpiło w 1820 roku. W III ćw. XIX w. wieś liczyła 1726 mórg obszaru, zawierała młyn, wolne sołectwo, 13 zagród gburskich i 19 zagrodniczych. Do wsi należała też leśniczówka Ostrzyce, W 1866 roku tylko 3 mieszkańców miejscowości było katolikami a reszta należała do ewangelickiej parafii w Szymbarku.

III.3. Określenie przestrzennej struktury miejscowości.

Wieś Ostrzyce to miejscowość o dużym stopniu przekształcenia historycznego układu i struktury, która ze względu na wysoką wartość waloru historycznego, zachowane elementy struktury oraz wartości krajobrazowe wskazana jest do podjęcia na jej terenie działań rewaloryzacyjnych. Wieś posiada układ placowo-ulicowy z nieregularnie rozmieszczonymi siedliskami, dostosowany do topograficznego układu terenu. Na historyczną strukturę wsi składają się pozostałości zagród (wielu i dwubudynkowych) o tradycyjnej formie w tym jeden budynek o konstrukcji szkieletowej kryty strzechą, budynki o charakterze „małomiasteczkowym” z dachami półpłaskimi na wysokiej ścianie kolankowej w centralnej części wsi (część z nich wchodziła w skład zagród) w tym dawny zajazd; budynek szkoły wzniesiony wg typowego projektu.

IV. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI.

Walory naturalne

Najważniejszym walorem naturalnym miejscowości Ostrzyce jest Kaszubski Park Krajobrazowy w obrębie, którego w całości położona jest wieś. Park ten jest największym powierzchniowo obszarem chronionym w gminie Somonino zajmujący około 10% jej terenu. Obejmuje on zachodnią część gminy zawierając cenne przyrodnicze fragmenty skupione przede wszystkim właśnie w pobliżu miejscowości Ostrzyce. Miejscowość Ostrzyce położona jest w południowo – wschodniej części Parku, nad rozległym Jeziorem Ostrzyckim i wśród Centralnych Wysoczyzn i Wzgórz Nadjeziornych, z których wyróżnić można fragmenty następujących jednostek niższego rzędu – mikroregionów:

- Wysoczyzna Jastrzębia
- Wysoczyzna Koszowatkowska
- Wzniesienie Kolońskiej Huty
- Rynna Bukszyńsko – Ostrzycka
- Rynna Ostrzycko – Gorczyńska
- Rynna Wiezycka

Kaszubski Park Krajobrazowy został utworzony w 1983r. Park obejmuje swoimi granicami centralny obszar etnicznej Kaszubszczyzny, określony jako wyróżniający się geograficznie region zwany Pojezierzem Kaszubskim. Powierzchnia Parku wynosi 33 202 ha, powierzchnia otuliny 32 494 ha. Lasy w parku zajmują ok. 34%, użytki rolne ok. 50%, a wody powierzchniowe ponad 10%. Park charakteryzuje bardzo urozmaicona rzeźba terenu. Występują tu wysoczyzny morenowe i wysokie wzgórza czołowomorenowe, rynny jeziorne, doliny rzeczne i fragmenty równin sandrowych. Największe zgrupowanie stanowią Wzgórza Szymbarskie o średnich wysokościach powyżej 260 m n.p.m., z najwyższym wzniesieniem w Polsce północnej - Wieżycą (328,6 m n.p.m.). Cechą charakterystyczną Parku są liczne zagłębienia terenu, których większość powstała po ustąpieniu lądolodu na skutek wytapiania się martwego lodu. Często wypełniane są jeziorami zwanymi wytopiskowymi, a niektóre zajęte przez torfowiska. Silnie rozbudowana jest sieć hydrograficzna ze źródłkowymi odcinkami Raduni, Łeby i Bukowiny oraz licznymi jeziorami o skomplikowanej linii brzegowej i znacznej głębokości. Znajdują się tu płaty bardzo wartościowej roślinności leśnej i nie leśnej (łąki, torfowiska). Na obszarach leśnych dominują buczyny kwaśne i lasy bukowo - dębowe, natomiast w części południowej bór mieszany.

Rys 4. Widok na Jeziora Ostrzyckie z plaży w Ostrzycach.

Źródło: Autor.

Do najważniejszych walorów naturalnych samych Ostrzyc należy Jezioro Ostrzyckie (kasz. Jezoro Òstrzëcczé) nad brzegiem, którego położona jest sama wieś. Jezioro jest przepływowym jeziorem rynnowym położonym w najatrakcyjniejszej części Kaszubskiego Parku Krajobrazowego u podnóża Wieżycy i stanowi część szlaku wodnego "Kółko Raduńskie". Wzdłuż wschodniej linii brzegowej jeziora przebiega Droga Kaszubska, a samo jezioro w kształcie podkowy opasa znajdujący się na zachodnim brzegu rezerwat przyrody Ostrzycki Las i poprzez wąskie przesmyki wodne łączy się z jeziorami Potulskim i Brodnem Wielkim. W sezonie letnim po Jeziorze Ostrzyckim pływa stateczek Białej floty "Stolem" a przez rynną morenową jeziora przepływa Radunia. Urozmaicona krajobrazowo linia brzegowa jeziora osiąga całkowitą długość 20 kilometrów. Prowadzi tędy również turystyczny Szlak Kaszubski. Ogólna powierzchnia: 309 ha, długość: 7 km, szerokość: 0,8 km, maksymalna głębokość: 21 m.

Drugim ważnym walorem naturalnym Ostrzyc jest przepływająca przez centrum wsi Rzeka Radunia. Rzeka stanowi lewy dopływ Motławy i posiada całkowitą długość 103,2 km, powierzchnię dorzecza 837 km² i średni spadek 1,6% (na odcinku przełomu – 3,7%). Rzeka bierze swój początek na południe od Jeziora Stężyckiego, w centralnej części Pojezierza Kaszubskiego i dzieli się wyraźnie na 2 części. Przez Ostrzyce przepływa jej 1 część stanowiąca zespół jezior, tworzących w jej górnym biegu tzw. Kółko Raduńskie, w którego skład wchodzi jeziora: Stężyckie, Raduńskie, Kłodno, Małe i Wielkie Brodno oraz Ostrzyckie, połączone krótkimi odcinkami rzeki, a także Lubowisko, Dąbrowskie i Patulskie, połączone prawym dopływem wpadającym do Jeziora Ostrzyckiego. Poniżej Jeziora Ostrzyckiego Radunia przepływa przez ostatnie na trasie Jezioro Trzebnio. Drugą część stanowi bezjeziorowy środkowy i dolny bieg. W wodach rzeki spotyka się ryby charakterystyczne dla rzek górskich: pstrągi i lipienie. W latach 1910-1937 zbudowano na Raduni osiem elektrowni wodnych o łącznej mocy 14 MW. Zarówno jeziora Kółka Raduńskiego (przez które przepływa) jak i sama rzeka doskonale nadaje się do uprawiania turystyki kajakowej. Pomiędzy miejscowością Kiełpino a elektrownią Rutki rzeka płynie w malowniczym Przełomie Babidolskim, gdzie utworzono rezerwat Jar Rzeki Raduni.

Rys 5. Rzeka Radunia widziana z mostu w Ostrzycach.
Źródło: Autor.

Kolejnym szczególnie cennym walorem Ostrzyc są otaczające tą miejscowość lasy oraz przede wszystkim urozmaicone ukształtowanie terenu. Szczególnie ten drugi walor w połączeniu z nadjeziornym położeniem powoduje, że okolice Ostrzyc należą do najbardziej malowniczych terenów na obszarze Szwajcarii Kaszubskiej. Położenie w bezpośrednim sąsiedztwie Wzgórz Szymbarskich, bliskość najwyższego szczytu Niżu Polskiego – Wieżycy są wynikiem przekształceń krajobrazu całego regionu jakie dokonały się w trakcie ostatniego zlodowacenia. Liczne wały moren czołowych i dennych, zagłębienia i rynny wytopiskowe oraz położonego w pobliżu obszary sandrowe czynią ten obszar jednocześnie bardzo urozmaiconym a przez to atrakcyjnym dla turystów z zewnątrz. Szczególnie wart polecenia jest w tym kontekście jeden z 10 na terenie KPK punkt widokowy Jastrzębia Góra położony w północnej części Ostrzyc, z którego roztacza się przepiękny widok na Jezioro Ostrzyckie oraz otaczające go lasy i wzgórza morenowe. Sama Jastrzębia Góra stanowi w tym przypadku znaczną atrakcję Kaszubskiego Parku Krajobrazowego - znajdujący się na jej szczycie głaz narzutowy (tzw. diabelski kamień o wysokości 1,6 m i Obwodzie 6,7 m) został uznany za pomniki przyrody nieożywionej. Wart podkreślenia jest w tym przypadku sam punkt widokowy, który zlokalizowany w pobliżu głazu i wyposażony w tablice widokową objaśniającą poszczególne elementy widocznego z Góry krajobrazu stanowi sam w sobie atrakcję dla turystów.

Rys 6. Punkt widokowy Jastrzębia Góra.
Źródło: Autor.

Rys 7. Głaz narzutowy – pomnik przyrody na Jastrzębiej Górze.
Źródło: Autor.

Na wzniesieniu znajdującym się po wschodniej stronie Jeziora Ostrzyckiego w odległości około 800 m na północny – wschód od Ostrzyc znajduje się drugi w okolicy punkt widokowy – Trzebińska Góra z którego roztacza się piękny widok na okoliczne wzgórza i rynny polodowcowe.

O atrakcyjności szaty leśnej otaczającej Ostrzyce świadczy między innymi przylegający do Jeziora Ostrzyckiego Rezerwat przyrody "Ostrzycki Las". Rezerwat obejmuje fragment lasu na stokach rynny Jeziora Ostrzyckiego, wciętej w polodowcową wysoczyznę morenową. Zbiorowiska leśne tworzą tutaj zespoły buczyny niżowych - żyznej i kwaśnej (ubogiej) oraz niewielki płat rzadko występującej buczyny nawapiennej, wykształconej na pokładzie kredy jeziornej. Na obszarze rezerwatu stwierdzono występowanie ponad 400 gatunków roślin naczyniowych, spośród których 16 podlega ochronie ścisłej: bagno zwyczajne, buławnik czerwony, centuria pospolita, gnieźnik leśny, kruszczyk szerokolistny, listera jajowata (gnieźnik jajowaty), obuwik pospolity, paprotka zwyczajna, podkolan biały, tojad dziobaty, wawrzynek wilczełyko, widłaczek torfowy, widłak goździsty, widłak jałowcowaty, wroniec widlasty i żłobik koralowaty. Ochroną częściową objętych jest 8 gatunków: bluszcz pospolity, kalina koralowa, konwalia majowa, kopytnik pospolity, kruszyna pospolita, pierwiosnka lekarska, przytulia (marzanka) wonna i turzyca piaszkowa. Udostępnienie rezerwatowe prowadzi leśną drogą biegnącą głównie blisko brzegu jeziora i umożliwia dobry przegląd tego obszaru. Łatwe jest również dotarcie do pobliskiej turystycznej trasy czerwonego szlaku pieszego PTTK.

Walory krajobrazowe wsi Ostrzyce oraz jej historyczny układ i struktura są silnie przekształcone. Obiekty o cechach zabytkowych zostały zachowane tylko nielicznie; jednocześnie często są silnie przekształcone w wyniku dowolnie przeprowadzonych przebudów, remontów i modernizacji. Zagroženiem dla środowiska kulturowego jest postępująca dekapitalizacja starej zabudowy, brak ciągłości tradycji budowlanej i związany z tym brak harmonii między starą i nową

zabudową; zagrożeniem jest także silna presja inwestorska związana z rozwojem wsi jako ośrodka turystycznego.

Pierwsze znaleziska na terenie wsi datowane są na epokę kamienia (III tys. p. n. e.). Z tego okresu znaleziono w okolicy kamienną siekierkę. Z odkryciem tym może być związana osada tzw. kultury pucharów lejkowych, datowana na epokę kamienia. Położona jest pomiędzy jeziorami: Ostrzyckim i Trzebnym. Na terenie wsi zlokalizowano 30 stanowisk archeologicznych. Dwa duże skupiska osadnictwa występują w pobliżu jezior. Datowane są one przede wszystkim na okres wczesnej epoki żelaza, okres późnego średniowiecza i okres nowożytny. Na okres ten datowana też jest huta szkła odkryta, na południe od wsi - stanowiąca średniowieczne grodzisko.

Z zachowanych do dnia dzisiejszego walorów kulturowych najważniejszym jest Chata Kaszubska – dom mieszkalny wpisany do rejestru zabytków i zbudowany w tradycyjnym, kaszubskim stylu.

Specyficznym walorem samych Ostrzyc jest także przebiegające przez centrum wsi główna droga zwana Droga Kaszubska. Umownie za początek drogi przyjęto skrzyżowanie w miejscowości Garcz, gdzie droga skręca w lewo w kierunku Chmielna. Droga wybudowana w latach 1965 - 67 jako drogę krajobrazową. Droga ciągnie się na odcinku ponad 20 km gdzie turysta ma okazję podziwiać najwspanialsze widoki z drogi wijącej się między jeziorami, zalesionymi wzgórzami, wioskami i coraz liczniej zabudowanymi przesiólkami. Kulminacyjnym punktem widokowym Drogi jest Wieżyca (328,6m n.p.m.), na szczycie której z tarasu wzniesionej wieży rozciąga się rozległy widok na całą kaszubską krainę.

Nawiązaniem do Drogi Kaszubskiej są liczne szlaki turystyczne biegnące w okolicach Ostrzyc, z których największe znaczenia ma przebiegający przez samą miejscowość Szlak Kaszubski o długości 133,1 km. Szlak ten to najdłuższy i zarazem najpiękniejszy szlak całego regionu gdańskiego. Krętą trasą przemierza niemal cały obszar Pojezierza Kaszubskiego zaznając z większością jego najcenniejszych walorów. Na jego trasie znajdują się Lasy Mirachowskie oraz Jeziora Raduńskie czyli centralna część Wysoczyzny Pojezierza Kaszubskiego, okolice Kościerzyny a także rejon jezior wdzydzkich.

Rys 8. Droga Kaszubska – centrum wsi Ostrzyce.
Źródło: Autor.

Poza wymienionymi szlakami turystycznymi wokół Ostrzyc przebiega także szereg krótkich tras rowerowych łączących główne atrakcje tego obszaru. Należą do nich:

Plan Odnowy Miejscowości Ostrzyce

- Trasa rowerowa "Dookoła Ostrzyc" – biegnąca na odcinku: Ostrzyce - Goręczyno - Sławki - Rąty - Koszowatka – Ostrzyce – jest to trasa krótka i niezbyt trudna. Prowadzi przez okoliczne wioski, lasy i wzniesienia z ładnymi widokami. Część trasy biegnie obok Jeziora Ostrzyckiego i Jeziora Trzebno oraz wzdłuż malowniczej rzeki Raduni,
- Trasa rowerowa wokół jezior – biegnąca na odcinku: Ostrzyce - Jezioro Brodno Wielkie - Goręczyno – Ostrzyce – stanowi część Szlaku Kaszubskiego o długości 12,5 km,
- Trasa rowerowa wzdłuż rzeki – biegnąca na odcinku: Ostrzyce - Ramleje - Goręczyno – Ostrzyce - prowadzi przez malownicze, pagórkowate tereny wiejskie, a na jednym odcinku wzdłuż rzeki Raduni,
- Trasa rowerowa do Góry Wieżyca – biegnąca na odcinku: Ostrzyce - Góra Wieżyca - Szymbark – Ostrzyce - prowadzi wzdłuż Jeziora Ostrzyckiego, przecina rezerwat leśny wspinając się do Góry Wieżyca (328 m. n.p.m.), najwyższego wzniesienia w północnej Polsce.

Bardzo cenioną atrakcją urastającą do miana waloru kulturowego Ostrzyc stała się ostatnim czasie oferta baru „Piec Chlebowy” w Ostrzycach. Zlokalizowany bezpośrednio przy Drodze Kaszubskiej nad brzegiem Jeziora Ostrzyckiego oferuje swojskie, kaszubskie potrawy oraz możliwość zwiedzania samego pieca w którym zgodnie z staropolskim zwyczajem pieczony jest chleb.